

“Als je iets zwaars draagt betekent het ook dat je sterk bent”

Hoe Jongeren in Tussenposities op Eigen Wijze
een Bijdrage leveren aan hun directe Omgeving

Youth, Education and Society

Universiteit Utrecht

2023-2024

Vivian Huijzer-Dekker (6825508)

21-06-2024

UU Supervisor: Dr. Paul Baar

Tweede assessor: Dr. Asia Sarti

Stageplek: Hogeschool van Amsterdam

Woordenaantal: 7999

Abstract

In the Netherlands, diversity is increasing, which causes a raise in unique experiences. A group that deals with unique experiences is in-between youth, age 16 to 27, that navigate between worlds. These youth, for example, find themselves in-between cultures. They cannot or will not identify with one perspective exclusively. Simultaneously these youth are looking for their place within Dutch society through participation in their immediate environment. Not a lot is known about this group socially or through research. The goal of this research is to gain insight in the potential key factors on behavioural determinants levels and the preconditions that reinforce contribution. For data-collection ten in-depth interviews were held with different in-between youth. The qualitative analysis was done with an inductive analysis strategy. Results show that youth want to contribute to help others, to satisfy their needs and can contribute with their knowledge of different worlds. Youth are reinforced in contribution when they can connect with their environment and when their environment has a positive attitude. Youth workers and policy makers can support youth by facilitating in-between peers meetings and by providing guidance in talent development. They can also help by giving support in the deepening of close relationship and by creating positions in which youth can use their strengths.

Key words: diversity, in-between youth, participation, support, positive youth development.

Samenvatting

De diversiteit in Nederland blijft toenemen, wat zorgt voor een toename van unieke ervaringen. Een groep die te maken heeft met unieke ervaringen zijn jongeren in tussenposities, van 16 tot 27 jaar, die tussen werelden navigeren. Deze jongeren bevinden zich bijvoorbeeld tussen twee culturen en kunnen of willen zich niet exclusief aan een perspectief verbinden. Tegelijkertijd zoeken deze jongeren hun plek in de Nederlandse samenleving door participatie in de directe omgeving. Over deze groep is op wetenschappelijk en maatschappelijk vlak nog weinig bekend. Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de potentiële werkzame elementen op gedragsdeterminatenniveau voor participatie en de randvoorwaarden die hen daarbij in de gelegenheid stellen. Voor de dataverzameling zijn tien open interviews gehouden met jongeren in verschillende tussenposities. De kwalitatieve analyse is uitgevoerd met een inductieve analysestrategie. De resultaten laten zien dat jongeren willen bijdragen om daarmee anderen te helpen en aan eigen behoeften te voldoen. Ook kunnen jongeren bijdragen door de kennis die zij hebben over de verschillende werelden. Randvoorwaarden voor participatie zijn het kunnen verbinden aan de eigen omgeving die positief tegenover hen staat. Jeugdwerkers en beleidsmedewerkers kunnen hen ondersteunen door lotgenoten-contact te faciliteren en sturing te geven op talentontwikkeling. Ook kunnen zij ondersteuning bieden in het verdiepen van nabije relaties en posities creëren waarin jongeren hun eigen kwaliteiten kunnen inzetten.

Trefwoorden: diversiteit, in-between youth, participatie, ondersteuning, positive youth development.

Hoe jongeren in tussenposities op eigen wijze een bijdrage leveren aan hun directe omgeving

Verwacht wordt dat het aandeel inwoners met een migratieachtergrond in de aankomende 30 jaar gaat stijgen (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020) waarmee de diversiteit in Nederland toeneemt. Niet alleen op demografisch gebied is Nederland aan het veranderen, maar ook op religie, cultuur, gender(beleving), seksuele geaardheid, politieke voorkeur, opleidingsniveau en inkomen (Sociaal en Cultureel Planbureau, z.d.). Een groei in diversiteit zorgt ook voor een toename van unieke ervaringen. Een doelgroep die te maken heeft met unieke ervaringen zijn mensen in een tussenpositie, ook wel bekend als *Nepantleras* (Keating, 2006). Dit zijn mensen die navigeren tussen verschillende culturen, gender- en seksualiteitsbelevingen, sociaaleconomische klassen of geïnstitutionaliseerde opvoedcontexten (S.E. Abdallah, persoonlijke communicatie, 5 februari 2024), en niet in staat zijn of bewust ervoor kiezen om zich niet exclusief aan één perspectief te binden (Keating, 2006). In het huidige onderzoek worden jongeren in tussenposities benaderd vanuit de brede categorisering van tussenposities, door hun gelijke ervaringen. Het niet exclusief aan één perspectief (kunnen) binden, maakt dat deze personen situaties en problemen vanuit verschillende perspectieven tegelijkertijd bekijken, wat ruimte geeft voor nieuwe ideeën buiten de gestelde kaders (Anzaldúa, 2002). Deze nieuwe ideeën worden, ondanks dat ze raken aan verschillende bestaande kaders, door de samenleving gezien als bedreiging vanwege hun potentiële verandering van de status quo (Anzaldúa, 2002). Dat maakt *Nepantleras* kwetsbaar voor afwijzing, uitsluiting en andere vormen van isolatie (Keating, 2006).

Tussenpositiejongeren als risicogroep

Hoewel de gehele groep *Nepantleras* als kwetsbaar getypeerd kan worden, zijn het de jongeren die door de samenleving veelal gezien worden als een risicogroep (S.E. Abdallah, persoonlijke communicatie, 5 februari 2024). De leeftijd van 16 tot 27 jaar is voor veel jongeren al turbulent met veel veranderingen. Voor de meeste jongeren lukt het om, met vallen en opstaan en ondersteuning van de omgeving, zelf met deze veranderingen om te gaan (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.b). Echter is dit voor sommige jongeren niet vanzelfsprekend en hebben zij extra hulp en ondersteuning nodig (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.b). Dit wordt verondersteld bij jongeren in tussenposities. Maar welk risico lopen deze jongeren? Breed gedefinieerd lopen jongeren het risico om met huidig gedrag en gedachtengoed een gewenste toekomst in gevaar te brengen (Kelly, 2000). Eerder onderzoek naar risico's heeft plaatsgevonden naar specifieke groepen die vallen in de categorie tussenpositie. Zo is het

risico groter voor eerste generatiestudenten om academisch, sociaal en economisch niet mee te komen (Pascarella et al., 2004). Ook hebben jongeren die in detentie zaten een hoger risico dat zij terugvallen in criminaliteit (Dawes, 2011). Tot slot hebben transgender- en genderdiverse jongeren een hoog risico voor negatieve gezondheidsuitkomsten. Dit is waarschijnlijk te herleiden naar hun ervaring met verschillende psychosociale risicofactoren (Newcomb et al., 2020). De term die in de wetenschap veelal gebruikt wordt voor risicjongeren is *at-risk youth*. Een lastig te grijpen concept doordat hier niet één universeel geaccepteerde definitie voor is (Schnert-Reichl, 2000). Toch wordt deze term wel veel in de media en wetenschap gebruikt (Swadener & Lubeck, 1995). Het kan worden omschreven als jongeren die tekenen van emotionele of gedragsproblemen laten zien en die een gebrek aan support hebben in het succesvol navigeren van ontwikkelingstaken (Keating et al., 2002). Deze definitie laat zien dat het *at-risk label* het probleem, de tekortkomingen en de kans op falen van jongeren, neerlegt bij de individuele en omgevingsfactoren (Swadener & Lubeck, 1995). Hierbij wordt niet gekeken naar de institutionele ongelijkheid die door de dominante cultuur is opgelegd (Swadener & Lubeck, 1995). Het plaatsen van de tekortkomingen bij het individu en diens omgeving versterkt stereotyperingen over bepaalde groepen bij professionals (Smit, 2012). De versterking van deze stereotyperingen weerhoudt professionals zich te verdiepen in de complexiteit van een situatie en plaatst individuen onterecht in een kader waarin ze verder benadeeld worden (Smit, 2012), zoals het hebben van lage verwachtingen (Aronowitz, 2005). Wanneer jongeren meermaals worden blootgesteld aan lage verwachtingen, zullen zij dit gaan geloven en zal dit zich ontfouwen als een *self-fulfilling prophecy*, waarbij de uitkomst beïnvloed wordt door gedachten over het eigen kunnen (Willard & Madon, 2016). Ook beïnvloeden de lage verwachtingen het beeld dat deze jongeren van hun eigen toekomst creëren, waar zij ook hun gedrag op aanpassen (Brumley et al., 2016).

Positive Youth Development Approach

In plaats van de focus op de risico's die deze jongeren kunnen lopen, hebben zij juist positieve ondersteuning nodig (S.E. Abdallah, persoonlijke communicatie, 5 februari 2024). Jonge mensen hebben hoop en optimisme nodig als motor voor persoonlijke ontwikkeling (De Winter, 2024). Een benadering die vanuit dit optimistische beeld werkt is de *Positive Youth Development Approach*. In deze benadering worden jongeren niet gezien als problemen die opgelost moeten worden, maar als partners die zich nog verder moeten ontwikkelen (Small & Memmo, 2004). Probleemervaringen worden hierin het best voorkomen door jongeren te helpen hun volledige potentie te behalen. Jongeren hebben hierbij support en mogelijkheden

nodig die een gemobiliseerde gemeenschap zou kunnen geven (Small & Memmo, 2004). De hoopvolle insteek van de *Positive Youth Development Approach* sluit zo ook naadloos aan op de Pedagogiek van de Hoop. Daarin is hoop een oefening in moreel verbeelden, dat mensen helpt om buiten de bestaande machtsstructuur te kijken en een toekomst voor te stellen waarin ze kunnen leven met waardigheid, gerechtigheid en vrijheid (Giroux, 2014). Hoop en optimisme kan jongeren aangereikt worden door middel van *youth empowerment*, waarin jongeren leren controle over hun eigen leven te krijgen voor het bevorderen van gelijkheid en kwaliteit van hun eigen leven (Jennings et al., 2006). Maar hoop en optimisme hebben niet alleen invloed op het persoonlijke leven van de jongeren. Wanneer je kinderen vanaf een jonge leeftijd meegeeft dat ze ertoe doen en dat de samenleving ook op hén zit te wachten, dan motiveer je hen om zich in te willen spannen en te werken aan doelen (De Winter, 2024). Een manier waarop zij zich kunnen inspannen is door te participeren in de samenleving. Participatie is een kenmerk van de democratische grondhouding die centraal staat in actieve burgerschapsvorming op Nederlandse scholen (Stichting Leerplanontwikkeling, 2006). Dit wordt aangeboden aan jongeren om de gezamenlijke basis te creëren waardoor mensen in Nederland op een prettige manier kunnen samenleven (Inspectie van het Onderwijs, z.d.). Maar wanneer participeren jongeren daadwerkelijk in de samenleving? In het huidige onderzoek wordt jeugdparticipatie gedefinieerd als jongeren die invloed willen en kunnen uitoefenen en daartoe ook in de gelegenheid worden gesteld (Buisman & Baar, 2020). In de ladder van participatie (Hart, 1992) is inzichtelijk gemaakt wanneer jeugdparticipatie daadwerkelijke participatie is en wanneer niet. In dit metaforisch beeld is er een tweedeling gemaakt van niet-participatie en participatie in verschillende mate. De mate van participatie wordt hierbij beïnvloed door de *agency*, controle en macht die de persoon heeft bij het participeren (Hart, 1992). *Agency* kan gedefinieerd worden als sociale daadkracht, het vermogen en de bereidheid om met anderen in sociale situatie te kunnen handelen (De Winter, 2024).

Naast dat participeren bijdraagt aan het recht van kinderen om hun stem te laten horen over beslissingen die invloed hebben op hun leven (United Nations Human Rights, 1989), vergroot het ook de kans dat deze jongeren in de toekomst actief participeren (Hobbs, 2012). Actieve participatie heeft positieve gevolgen voor de samenleving. Het verbindt burgers, gaat polarisatie tegen en houdt de democratie gezond (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.a). Ook zijn jonge mensen sleutelfiguren in de ontwikkeling van sociale verandering, economische groei en technologische innovatie (United Nations, z.d.). Maar hoe participeren jongeren in de samenleving? Naast dat jongeren kunnen participeren in bestaande structuren

zoals deelname aan een jeugdraad, ontwikkelen jongeren een onverschilligheid ten aanzien van traditionele structuren op politiek vlak (Youniss et al., 2003). Dit is te verklaren doordat jongeren zich niet gehoord voelen in de formele structuren van de maatschappij (Kaulingfreks, 2016). De onverschilligheid drijft jongeren om op niet traditionele manieren betrokken te raken op de maatschappij (Youniss et al., 2003) en zo op eigen wijze een bijdrage te leveren. Dit valt onder de ‘door jeugd geïnitieerde en gestuurde participatie’ in de ladder van participatie (Hart, 1992). Echter wordt dit nog niet altijd herkend en erkend als een vorm van participatie onder jongeren, doordat jeugdhulpverleners zich laten leiden door institutionele logica waar ze deel van uitmaken (Abdallah & Kaulingfreks, 2021). Naast dat deze eigen wijze er anders uit kan zien, is de bijdrage die deze jongeren leveren meer gericht op activiteiten die invloed hebben op hun eigen situatie (Checkoway, 2011), zoals problemen in hun eigen gemeenschap (Ginwright & Cammarota, 2007).

Het huidige onderzoek wordt uitgevoerd in de context van het project *Bibliotheek van Tussenverhalen* (Inholland, 2022). De Bibliotheek van Tussenverhalen brengt jongeren, jeugdprofessionals en beleidsmakers samen om actief te werken aan het (h)erkennen van tussenposities als kracht (S.E. Abdallah, persoonlijke communicatie, 5 februari 2024). Het doel van het huidige onderzoek is inzicht creëren in de motieven en ervaringen van jongeren in tussenposities omtrent het willen en kunnen leveren van een bijdrage aan de directe omgeving en welke randvoorwaarden hen daarbij in de gelegenheid stellen. In het huidige onderzoeklandschap is er weinig bekend over de ervaringen van jongeren in tussenposities. Door de verwachte toename van unieke ervaringen, en daarmee jongeren in tussenposities, is het belangrijk om meer te leren over deze groep. Het huidige onderzoek kan bijdragen aan deze conceptualisering van jongeren in tussenposities in de Nederlandse context omtrent hun participatie in de directe leefomgeving. Met de resultaten van het huidige onderzoek kunnen beleidsmedewerkers en jeugdprofessionals beter geïnformeerd verbeteringen doorvoeren in de ondersteuning die zij jongeren in tussenposities geven bij het participeren in de samenleving. Ook kunnen de resultaten van het huidige onderzoek vanuit het oogpunt van de *Positive Youth Development Approach* bijdragen aan een positieve beeldvorming van jongeren in tussenposities. De vraag die daarom centraal staat in het huidige onderzoek is: *In hoeverre willen en kunnen jongeren in tussenposities op eigen wijze een bijdrage leveren aan hun directe leefomgeving en worden zij daartoe in de gelegenheid gesteld?*

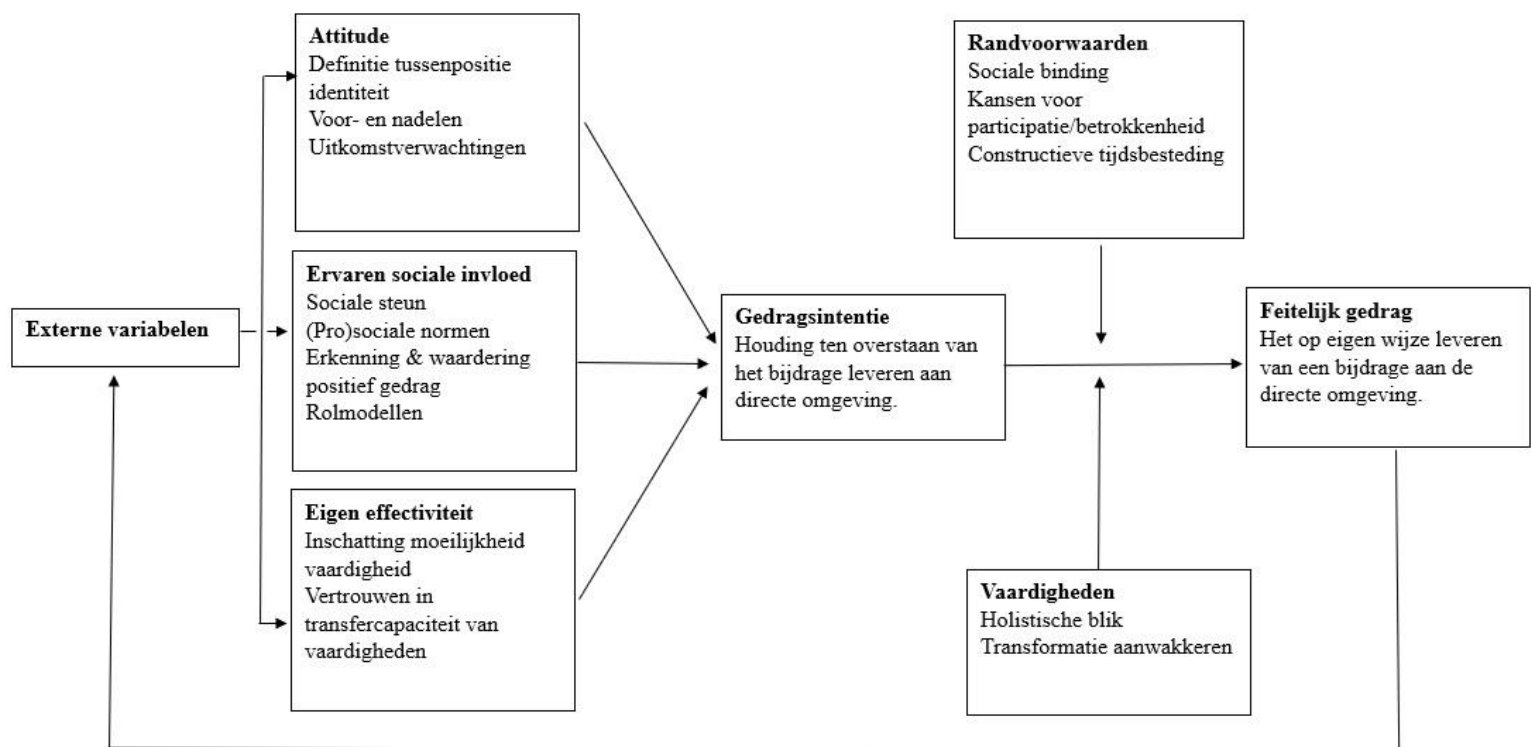
Theoretisch kader

Om inzichtelijk te maken wat een jongeren in tussenpositie drijft om een bijdrage te leveren aan diens directe omgeving is ervoor gekozen om een explorerend onderzoek uit te

voeren met het ASE-model als formeel conceptueel model (zie Figuur 1). In het ASE-model zijn gedragsintenties het best te voorspellen door naar de gedragsdeterminanten **Attitude**, **ervaren Sociale invloed en Eigen effectiviteit** van een persoon te kijken (De Vries et al., 1988). In het model staan de gedragsintenties voor het willen leveren van een bijdrage. Het kunnen leveren van een bijdrage wordt onderzocht in de vaardigheden. En de randvoorwaarden illustreren het in de gelegenheid worden gesteld. In huidige onderzoek worden de termen het leveren van een bijdrage en participeren verwisselbaar gebruikt.

Figuur 1

Conceptueel model op basis van het ASE-model (De Vries et al., 1988)

Attitude

De attitude van een persoon is de houding die men heeft ten aanzien van het gedrag, wat beïnvloed wordt door persoonlijke overtuigingen (Ajzen & Fishbein, 2000). In het huidige onderzoek wordt op het gebied van attitude gekeken naar de definitie van de eigen tussenpositie identiteit, de (verwachte) voor- en nadelen van het leveren van een bijdrage (de Vries et al., 1988) en de uitkomstverwachtingen (Ajzen, 2001). Eerder onderzoek toont aan dat jongeren voordelen ervaren van participatie, zoals het ontwikkelen van leiderschapsvaardigheden, vaardigheden om tegenslagen te overwinnen (Borden et al., 2006) en een vergroting van de bereidheid om anderen te helpen (Borden et al., 2006). Ook laat eerder onderzoek zien dat jongeren nadelen verwachten in het participeren. Zoals het niet

gehoord of begrepen voelen in de participatie-intentie (Kaulingfreks, 2016). De verwachtingen die een jongere heeft bij de uitkomsten van bepaald gedrag zijn van invloed op de keuze van het daadwerkelijk uitvoeren en volhouden van gedrag (Eccles & Wigfield, 2002).

Ervaren sociale invloed

De ervaren sociale invloed is de waargenomen sociale druk om specifiek gedrag wel of niet uit te voeren (La Barbera & Ajzen, 2020). In het huidige onderzoek wordt op het gebied van ervaren sociale invloed gekeken naar sociale steun, (pro)sociale normen, erkenning en waardering van positief gedrag en rolmodellen. Eerder onderzoek laat zien dat sociale steun wordt ervaren in jonge leiders en volwassen bondgenoten, doordat zij fungeren als brug tussen generaties bij intergenerationele activiteiten (Checkoway, 2011). Ook werkt de aanwezigheid van pro-sociale normen en gedrag in leeftijdsgenoten versterkend voor het uitvoeren van pro-sociaal gedrag (Choukas-Bradley, et al., 2015). Daarnaast wordt positief gedrag bevestigd wanneer hier waardering en erkenning voor is, waardoor jongeren dit gedrag in de toekomst sneller zullen herhalen (Wapenaar, 2023). Het hebben van relevante rolmodellen kan een jongere helpen om het perspectief te creëren dat zij eenzelfde impact kunnen hebben en dezelfde succesvolle transitie naar volwassenheid kunnen ervaren (MacCallum & Beltman, 2002).

Eigen effectiviteit en vaardigheden

In hoeverre jongeren denken te kunnen bijdragen aan hun directe leefomgeving laat hun eigen effectiviteit en vaardigheden zien. De eigen effectiviteit bestaat uit de verwachtingen over het bezit van de benodigde vaardigheden om het gedrag uit te voeren (De Vries et al., 1988). In het huidige onderzoek worden vaardigheden onderzocht door te focussen op de betekenis die jongeren in tussenposities geven aan hun vaardigheden. De verwachte vaardigheden zijn de mogelijkheid om holistisch naar problemen te kijken (Keating, 2006) en transformatie in gang te zetten (Anzaldúa, 2002). Jongeren in tussenposities begeven zich namelijk tussen verschillende werelden, wat ze de mogelijkheid geeft om naar een probleem te kijken vanuit meerdere perspectieven (Keating, 2006). Door het samenvoegen van die perspectieven ontstaan nieuwe perspectieven. Deze nieuwe perspectieven beïnvloeden de oplossingsstactieken voor problemen en creëren ruimte voor een heroverweging van de status quo (Keating, 2006). Ook kent deze ruimte tussen werelden geen duidelijk grenzen en is ze constant in ontwikkeling (Anzaldúa, 2002). Hierdoor ontstaat er veel bewegingsvrijheid in de tussenruimte, wat vruchtbare grond is voor de start van transformatie (Anzaldúa, 2002). Op het gebied van eigen effectiviteit kijkt het huidige

onderzoek naar de moeilijkheidsinschatting van vaardigheden en het vertrouwen op de transfercapaciteit van vaardigheden. Jongeren worden gemotiveerd om te handelen wanneer ze het gevoel hebben competenties hiervoor in huis te hebben (Ryan & Deci, 2000). De verwachtingen van onze omgeving hebben invloed op de inschatting die we maken op het gebied van competenties. Lage verwachtingen leiden tot het onderschatten van eigen vaardigheden en het overschatten van gevraagde vaardigheden (Willard & Maddon, 2016). De ontwikkeling van de specifieke vaardigheden die jongeren in tussenposities hebben, vindt plaats in een bepaalde context. Het vertrouwen van de jongeren op het kunnen inzetten van deze vaardigheden in een andere context wordt beïnvloed door het vertrouwen wat deze jongeren hebben in hun transfercapaciteit (Sebri et al., 2020).

In dit model wordt er verondersteld dat wanneer voor specifiek gedrag attitude, ervaren sociale invloed en eigen effectiviteit positief zijn, dit gedrag waarschijnlijk uitgevoerd zal worden (De Vries et al., 1988). Echter zijn er ook **randvoorwaarden** die bepalen of jongeren in de gelegenheid worden gesteld om daadwerkelijk een bijdrage te kunnen leveren (Anaby et al., 2015). Zo blijkt dat ouders die participeren in community-activiteiten de kans vergroten dat hun kinderen hier ook actief betrokken bij raken (Fletcher et al., 2000). Eveneens is de kans groter dat participatie door jongeren positief wordt beoordeeld wanneer sociaal leren in grote groepen onderdeel is van het participeren (Head, 2011). Uit eerder onderzoek blijkt verder dat sociale binding, kansen voor betrokkenheid en constructieve tijdsbesteding onder andere versterkende factoren zijn in de positieve ontwikkeling van jeugd (Nederlands Jeugdinstituut z.d.c). Ook is uit eerder onderzoek gebleken dat er meer kansen voor betrokkenheid worden gecreëerd wanneer er in de omgeving meer erkenning komt voor de meerwaarde die de jongeren kunnen leveren (Cushing, 2014).

Methode

Type onderzoek

Doordat er nog weinig bekend is over jongeren in tussenposities in de Nederlandse context is het huidige onderzoek explorierend van aard. Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag is een kwalitatief onderzoeksdesign gebruikt. Dit type onderzoek is gericht op het gedetailleerd beschrijven, interpreteren en zo mogelijk verklaren van gedragingen en betekenissen van mensen, met als doel de overwegingen van deze personen naar aard en eigenschap te begrijpen (Boeije & Bleijenbergh, 2019). Het onderzoeksdesign van het huidige onderzoek doet daarmee recht aan de betekenis die jongeren in tussenposities geven.

Participanten en steekproef

De doelgroep van het huidige onderzoek waren tussenpositie-jongeren tussen de 16 en 27 jaar in Nederland. Deze jongeren zitten in de transitie naar volwassenheid en kenmerken zich door ontwikkeling naar meer autonomie, onafhankelijkheid en het zelf richting geven aan hun leven en hun toekomst (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.b). Naast leeftijd waren selectiecriteria voor deelname het verkeren in een tussenpositie en het niet in staat zijn of er bewust voor kiezen je niet exclusief aan een perspectief te binden. Ook is getracht jongeren in verschillende tussenposities te selecteren voor het streven naar variatiedekkende generalisatie van de resultaten (Smaling, 2009). De participanten zijn geworven door middel van een gemakssteekproef in het rijke netwerk van de Bibliotheek van Tussenverhalen en het netwerk van de onderzoeker op basis van de toegankelijkheid en haalbaarheid van het huidige onderzoek. Via deze steekproef zijn er tien participanten geworven tussen de 21 en 27 jaar oud. Van de participanten waren er acht woonachtig in de Randstad. Onder deze participanten waren er drie groepen tussenposities te classificeren: 1) culturele tussenposities, 2) religieuze en gender-/seksualiteitsbelevende tussenposities en 3) sociaaleconomische tussenposities. Onder de participanten waren er vier voor wie de tussenpositie-identiteit nog vrij nieuw was, en zes die zich deze identiteit al meer eigen hadden gemaakt.

Instrument

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag hebben interviews in overleg online of offline plaatsgevonden. De interviews waren semigestructureerd van aard, middels een topiclijst waarvan de opbouw en inhoud conform het ASE-model was. Het interview startte met inleidende vragen over de persoon en diens tussenpositie. Het eindigde met de mogelijkheid voor de deelnemer om nog een toevoeging te doen. In het huidige onderzoek omvatte attitude de definitie tussenpositie identiteit, voor- en nadelen en uitkomstverwachtingen van jongeren in tussenposities over het leveren van een bijdrage aan de directe omgeving. Een voorbeeld vraag was: ‘Wat zou het opleveren als jongeren in tussenposities een bijdrage leveren aan hun directe omgeving?’. Ervaren sociale invloed omvatte sociale steun, (pro)sociale normen, rolmodellen en erkenning en waardering van het positief gedrag. Een voorbeeld vraag was: ‘In hoeverre wordt het gewaardeerd als jij een bijdrage doet aan je directe omgeving?’ Eigen effectiviteit en vaardigheden omvatte inschatting moeilijkheid vaardigheid en vertrouwen in transfercapaciteit van vaardigheden. De verwachte vaardigheden waren: holistische blik en transformatie aanwakkeren. Een voorbeeld vraag was: ‘In hoeverre denk je je eigen kracht in te kunnen zetten in je directe omgeving?’ Randvoorwaarden omvatte sociale binding, kansen voor

participatie/betrokkenheid en constructieve tijdsbesteding. Een voorbeeld vraag was: ‘In hoeverre heb je de mogelijkheid om een bijdrage te leveren aan je directe omgeving?’.

Procedure

Participanten zijn geworven door middel een social post op LinkedIn en persoonlijke benadering tijdens een georganiseerde activiteit van de Bibliotheek van tussenverhalen. Zodra participanten interesse toonden in deelname ontvingen zij een informatiebrief over het onderzoek. Na mondelinge toezegging tot deelname is participanten gevraagd om toestemming te geven door het tekenen van een toestemmingsformulier. Hiermee gaven zij aan volledig geïnformeerd te zijn over de deelname en akkoord te zijn met deelname. De interviews duurden gemiddeld 39 minuten en zijn opgenomen met een microfoon. Tijdens het interview is er voor de betrouwbaarheid gebruikgemaakt van interviewtechnieken waaronder tussentijds samenvatten en doorvragen, voor het verkrijgen van gedetailleerde informatie. Ook werd de betrouwbaarheid verhoogd door het opnemen van het gesprek wat te mogelijkheid gaf tot nauwkeurige registratie. Na het afnemen van een interview is deze direct uitgewerkt in een geanonimiseerd transcript, waarna de opnamen vernietigd is. De transcripten werden opgeslagen op de beveiligde server van de Universiteit Utrecht.

Data-analyse

Het direct uitwerken van het interview ondersteund de cyclische werkwijze van kwalitatief onderzoek waarbij data verzameling en data-analyse elkaar afwisselen voordat dataverzameling voltooid is. (Boeije & Bleijenberg, 2019). De transcripten van de interviews zijn voor de waarborging van de validiteit inductief geanalyseerd door codes te creëren die conceptueel dicht bij de daadwerkelijke woorden van de participanten blijven. Daarnaast zijn de codes verwerkt in een analyseschema door iedere nieuwe code te vergelijken met de al aanwezige codes. Door het systematisch vergelijken van de codes in het analyseschema konden deze geordend en gereduceerd worden tot kernlabels. De kernlabels geven per determinant de belangrijkste uitkomsten van het huidige onderzoek weer.

Resultaten

In de resultatensectie zijn de belangrijkste uitkomsten weergegeven voor de attitude, ervaren sociale invloed, eigen effectiviteit en vaardigheden en de randvoorwaarden. Deze worden besproken aan de hand van de kernlabels afkomstig uit de analyse, welke expliciet cursief weergegeven zijn.

Attitude

Aan de start van de interviews werd respondenten gevraagd iets te vertellen over hun tussenpositie. Naast de feitelijke tussenpositie vertelde respondenten ook over hun ervaring

met de tussenpositie identiteit. Zo omschreef de helft van de participanten dat zij zich *nergens 100% thuis voelen*. Hierbij werd onderscheid gemaakt tussen het thuis horen in een wereld en het thuis voelen in een wereld. Onder het missen van een thuisgevoel zat de teleurstelling om niet jezelf te kunnen zijn en het gemis in het niet kunnen wortelen en daarmee geen basis hebben vanwaar men verder kan gaan. Onder de jongeren die de tussenpositie-identiteit zich al meer eigen hadden gemaakt werd de betekenis van thuis iets positiefs:

Je zoekt altijd naar thuis en thuis is ook een breed begrip, is het een plek, een fysieke plek? Is het een persoon? En ik zocht het bij personen, bij plekken, bij instanties, ik zocht het bij werk, ik zocht het bij kunst, bij cultuur, bij onderwijs. En ik heb het niet gevonden. Maar ik denk als je mij nu op dit moment vraagt dan denk ik, het is een samenstelling van allemaal. Samen in een soort van geheel plaatje van mijn tussenpositie (Participant 5).

Zoals eerder beschreven waren participanten te classificeren in drie tussenpositie groepen, waaronder culturele tussenposities. Voor deze jongeren was de definitie van een tussenpositie breder dan de geformuleerde definitie van het huidige onderzoek. Zij zagen een tussenpositie als breed begrip waarbij *iedereen zich in een tussenpositie bevindt*. Door de verschillende contexten waarin mensen zich begeven.

Bijna alle jongeren in tussenposities zagen in het leveren van een bijdrage *persoonlijke voordelen* op het gebied van het bevredigen van eigen behoefte en het leren van gesprekken met de ander. Alle jongeren zagen de mogelijkheid om vanuit de tussenpositie-ervaring echt *iets te kunnen betekenen voor een ander*. Door vanuit die ervaring een ander beter te kunnen begrijpen in de hulp die nodig is. Daarnaast in het ruimte maken op een positie om deze daarna weer door te kunnen geven. Tot slot werd omschreven dat door de ervaring met eigen fouten, je een ander hiervoor kan behoeden. Naast de bredere omschrijving van een ander helpen werd hulp door middel van het *bieden van perspectief* ook benoemd als een belangrijke bijdrage. Door middel van dit perspectief kun je een ander bemoedigen in wat er allemaal te behalen is als jongere in een tussenpositie. Ook kun je inzicht geven in positieve ontwikkelingen en vaardigheden die een tussenpositie-ervaring kan bieden. Met het leveren van een bijdrage kan *eenzaamheid voorkomen* worden, doordat een ander zich kan herkennen in wat jij deelt van jouw ervaringen en jouw verhaal. Hierdoor geef je de ander het perspectief niet de enige te zijn in deze ervaring en bevestig je voor jezelf dat je er niet alleen voor staat:

Tot het doel om anderen ook echt het gevoel te geven van je staat niet alleen in jouw verhaal. Wij staan samen. Wat jij meemaakt is niet gek en is niet vervelend. Maar er zijn meerderen die op die plek zitten. (Participant 4).

Wanneer jongeren werd gevraagd naar de nadelen van participeren, was het voornaamste nadeel de *negatieve reacties van anderen*. Onder negatieve reacties viel: anders gezien worden en afgewezen worden door de beperkte blik van de ander. Onder de jongeren waren er ook enkelen die door eerdere negatieve reacties er in nieuwe situaties voor kozen de tussenpositie niet te delen om deze reacties te voorkomen. Op de vraag wat deze jongeren motiveert om te participeren gaven zij aan vooral *motivatie uit eigen ervaring* te halen. Zoals het belangrijk vinden om iets te doen met je ervaring, zodat deze niet voor niets is geweest. Ook werd er verteld dat participeren vanuit eigen motivatie het participeren leuker maakt.

En het mooie is, voor mij als ik de sweetspot kan vinden tussen mijn persoonlijke evolutie en het uitgeven van wij kunnen hier allemaal baat bij hebben – Als kunstenaar ben ik sociaal geëngageerd, dat is voor mij belangrijk – Dat is waar kunst over gaat, en dat is heel erg voor mij maar ook heel erg voor de ander (Participant 2).

Zoals bovenstaande citaat illustreert vinden jongeren in tussenposities het belangrijk om te bij te dragen *vanuit eigen doel en wil*. Door onder andere bij te dragen vanuit de persoonlijke doelen die je voor jezelf hebt, vanuit wie je zou willen zijn. Maar ook op de manier waarop jij wilt bijdragen, vanuit je eigen normen en waarden.

Ervaren sociale invloed

Op het gebied van sociale steun gaven bijna alle jongeren aan vooral *steun in familie en vrienden* te hebben gevonden. De steun die in familie werd ervaren was interesse en support in participatie en in de gemaakte keuzes. Vriendschappen bieden steun door mensen te hebben op wie je kunt rekenen en waar je op kan terugvallen. Naast steun vonden jongeren voor wie de tussenpositie-identiteit nog vrij nieuw was een *rolmodel in lotgenoot* op emotioneel gebied en in het kunnen delen en luisteren naar de tussenpositie-ervaringen. Dit motiveert hen zelf om als rolmodel op te willen treden. Jongeren die de tussenpositie-identiteit al meer eigen hadden gemaakt hadden *geen rolmodel gevonden*. Dit motiveert hen juist om als het rolmodel op te treden die zichzelf gemist hebben.

Überhaupt persoonlijk om in die tussenpositie te zijn is al lastig en brengt al veel moeilijkheden met je mee. En dan is het ook wel vervelend dat er van je verwacht wordt van ga maar naar een plek toe – Dat mensen daar bepaalde verwachtingen bij hebben van oké jij bent degene die de diversiteit moet bevorderen of iets dergelijks. Maar dat is niet per se de verantwoordelijkheid die een minority group moet dragen (Participant 1).

Zoals bovenstaande citaat illustreert vinden jongeren in tussenposities dat *participatie niet verwacht mag worden*, door de moeilijkheden waar zij al dagelijks mee kampen. Daarop aansluitend geven zij ook aan dat het leveren van een bijdrage niet verwacht wordt van jongeren in tussenposities. Onder de jongeren voor wie de tussenpositie een nieuwe identiteit was, werd de sociale norm ervaren te *moeten kiezen tussen verschillende werelden*, omdat deze werelden niet samen zouden kunnen gaan of omdat ze anders in een onzekere positie zouden verkeren:

Waardoor ik zelf dus ook in de queer wereld zou horen. En daarnaast ben ik ook christelijk en dat is een wereld die vaak zegt dat ze niet samengaan met de queer wereld. En de queer wereld heeft vaak ook wel zoiets van, christenen gaan niet helemaal samen met de queer wereld dus jullie moeten kiezen (Participant 3).

Naast bovenstaande verwachtingen ervoeren jongeren in culturele tussenposities *verwachtingen van ouders* in het leveren van een bijdrage. Zo voelden zij de druk om aan de verwachtingen van ouders te moeten voldoen en verlangden zij ernaar om ouders trots te maken. Er werd zelfs verondersteld niemand te zijn als de verwachtingen van je ouders over jou niet uitkomen.

Eigen effectiviteit

Maar hij heeft ook naar mij uitgesproken dat ik op een positie sta waarin ik echt wel iets kan betekenen. Waarin ik ook voor hem echt al iets betekend heb. En dat was zelfs toen ik nog niet eens de basiskennis had van mijn opleiding. Maar puur omdat ik zei 'joh pik, ik wil iets anders gaan doen. En als we vrienden willen blijven moet je ook iets anders gaan doen' (Participant 4).

Iets voor iemand kunnen betekenen zonder formele scholing is onderdeel van wat de helft van de participanten vertelden over het kunnen *bijdragen door wie je bent*. De mogelijke verklaring van hen hiervoor was het opvallen en afwijken van een wereld. Zo benoemde bijna de helft van de jongeren in tussenposities dat *iedere jongere invloed kan hebben*. Maar ook dat jongeren in staat zijn om veel te doen, overal kwaliteiten leren en meer leren dan dat ze denken te doen. Tegelijkertijd stelden ze voor zichzelf de vraag *kan ik invloed hebben?* Zo stelden ze de vraag of ze de juiste persoon hiervoor waren, of ze het wel zouden durven en of ze de juiste vaardigheden in huis zouden hebben. Aansluitend op de twijfels over de eigen effectiviteit gaven jongeren aan dat ze *onduidelijkheid ervaren op welke manier ze kunnen bijdragen*. Hierbij hebben de jongeren wel een breed beeld van eigen kwaliteiten, maar weten ze niet precies hoe ze deze zouden kunnen inzetten in de eigen omgeving.

Vaardigheden

Jongeren in tussenposities leven in verschillende werelden en gaven aan deze *verschillende werelden goed te begrijpen*. Zo omschreven bijna alle jongeren mensen van verschillende werelden te begrijpen door te weten hoe mensen in deze werelden denken en met welke ideeën zij leven. Ook omschreven de jongeren zich goed te kunnen inleven in beide werelden. Naast dat de participanten veel weten van verschillende werelden gaven zij ook aan deze kennis over te willen dragen om daarmee *anderen iets te kunnen leren*. Op kleinere schaal zien zij een rol voor zichzelf bij het verbreden van het perspectief van hun naasten, door het overbrengen van kennis en andere perspectieven in gesprek met ouders of leeftijdsgenoten. Op grotere schaal werd benoemd dat tussenpositie perspectieven de samenleving kunnen verrijken door bijvoorbeeld de ongeziene overeenkomsten tussen werelden te belichten. Een belangrijke rol die de helft van de jongeren in tussenposities voor zichzelf zagen is het *creëren van verbindingen tussen verschillende werelden*.

Ik denk vooral dat ze meer zien hoe dingen samengaan of een soort bruggen kunnen bouwen - Zeker in een maatschappij waarbij iedereen steeds meer in z'n eigen hokjes en dingetjes zit. Dat ze juist heel veel dingen samen kunnen binden, samen kunnen brengen (Participant 8).

Het zien van de overeenkomsten geeft deze jongeren het perspectief dat sommige grenzen minder hard hoeven te zijn dan ze zijn. De beeldspraak die hierbij gebruikt werd, was drievoudig: een verbinding, schakel of brug. Met het navigeren tussen verschillende werelden hadden jongeren in tussenposities ook zichzelf aangeleerd om zich aan te passen aan de verschillende werelden. Dit *aanpassingsvermogen* gaf participanten de mogelijkheid om zichzelf een houding te geven in verschillende werelden. Andere positieve uitkomsten hiervan waren met iedereen om kunnen gaan en een ander een veiliger gevoel kunnen geven. Wel vroeg een participant of het wel de bedoeling zou moeten zijn om je aan te passen aan verschillende werelden in plaats van overal jezelf te zijn. Een laatste vaardigheid die door veel jongeren benoemd werd is het kunnen *creëren van steun* rondom henzelf. Jongeren in tussenposities gaven aan te weten waar ze moeten zijn voor steun:

Ik heb ook best wel mensen om mij heen die het begrijpen, best wel een bubbel. Dus ik voel me daarin ook wel gesteund bij. Ik zoek het. Ik ga mijzelf niet meer uitdagen om mijzelf helemaal in een nieuwe omgeving te zetten en weer helemaal te vechten daarvoor (Participant 5).

Randvoorwaarden

Wanneer jongeren in tussenposities spraken over de mogelijkheden voor het leveren van een bijdrage werd de *positieve houding van de omgeving* veelal genoemd als

randvoorwaarde. Als de omgeving positief stond tegenover de bijdrage van de jongeren creëerde dit veiligheid voor de jongeren om deze bijdrage te leveren. Wanneer een jongere onzeker was over de houding van de omgeving kon dit de jongere juist weerhouden bij het leveren van een bijdrage. Zo durft men zich bijvoorbeeld niet uit te spreken in een onveilige situatie. Jongeren zagen niet alleen een verantwoordelijkheid bij hun directe omgeving, maar ook bij zichzelf. Zo gaf de helft aan te verlangen naar een *wederkerige relatie* tussen henzelf en mensen in hun directe omgeving, waarin openheid, aanpassing en begrip van twee kanten komt:

Dat ik ook vragen aan diegene mag stellen. Dat het niet alleen maar dat iemand heel veel vragen aan jou stelt en dat je eigenlijk niks van de ander weet. Dat voel heel ongelijk (Participant 8).

Meer dan de helft van de participanten gaf aan behoefte te hebben aan *een omgeving die interesse toont* door nieuwsgierig te zijn naar de jongeren, hun visie en hun ervaringen. Wel werd benoemd dat deze interesse moet voortkomen uit oprechte interesse en niet uit een te grote nieuwsgierigheid. Volgens de jongere kan de omgeving dit doen door vragen te stellen, met aandacht te luisteren en te laten merken open te staan voor een gesprek. Ook omschreef de helft van de jongeren een verlangen naar een *omgeving die hen vertrouwd en geduld met hen heeft*. Dat blijkt uit een omgeving die hen niet te snel afschrijft op basis van verwachtingen, maar hen juist de ruimte geeft. Door niet te snel in de hulpmodus te schieten, maar de jongeren het vertrouwen te geven dat ze er zelf wel kunnen komen. Het gaat om geduld tonen in het leren begrijpen van de jongere, het krijgen van antwoorden op vragen en geduld te hebben met de jongere, omdat de verandering van een persoon ook niet over één nacht ijs gaat. Hoewel het tegenstrijdig voelt met het verlangen naar vertrouwen, verlangt meer dan de helft van de participanten ook naar *een omgeving die sturing geeft*. Deze sturing zou gericht moeten zijn op het creëren van inzicht in de eigen kwaliteiten en welke bijdrage ze daarmee zouden kunnen leveren:

Misschien zou er een vak op scholen moeten komen dat puur gaat over zelfontwikkeling – Waarin jongeren worden uitgedaagd, of ja, in ondersteund om uit te vinden wie zij zijn, wat zij belangrijk vinden, wat hun tussenposities voor ze betekent en dat soort dingen (Participant 6).

Discussie

Het doel van dit onderzoek was inzicht krijgen in de potentiële werkzame elementen op gedragsdeterminatenniveau voor participatie van jongeren in tussenposities en de randvoorwaarden die hen daarbij in de gelegenheid stellen. De belangrijkste resultaten

worden in dit gedeelte besproken aan de hand van de literatuur uit het theoretische kader.

Attitude

Op het gebied van attitude werd voorafgaand aan het onderzoek verwacht dat jongeren voordelen ervaren in het leveren van een bijdrage in het kunnen ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van leiderschap en het overwinnen van tegenslagen (Borden et al., 2006). Ondanks dat participanten persoonlijke voordelen benoemen bij het participeren, was dit niet concreet op het gebied van ontwikkelde vaardigheden, maar op het bevredigen van hun behoefte. Wel zou de ontwikkeling van vaardigheden een onderdeel van de behoefte kunnen zijn, maar dit zal per persoon verschillen. Ook werd verwacht dat wanneer jongeren participeren dit hun bereidheid vergroot om anderen te helpen (Borden et al., 2006). Hoewel participanten wel een belangrijke rol benoemden die zij voor zichzelf zien in het helpen van anderen, is het onduidelijk of de bereidheid daadwerkelijk is vergroot door de participatie. Het is ook mogelijk dat deze doelgroep door de moeilijkheden die zij hebben meegemaakt over het algemeen graag anderen hiervoor willen behoeden en daarom anderen willen helpen.

Naast voordelen werd er verwacht dat uitkomstverwachtingen invloed zouden hebben op het willen participeren (Eccles & Wigfield, 2002), echter gaven jongeren aan geen directe uitkomsten te verwachten van het leveren van een bijdrage. Dat ligt in lijn met de uitkomst dat jongeren geen participatieverwachting van de omgeving willen krijgen. Dit doelt erop dat jongeren bij het leveren van een bijdrage geen verwachtingen van zichzelf en van anderen willen krijgen. Dat zou verklaard kunnen worden door het karakter van een tussenpositie. Waarin er geen logisch pad voor je uitgestippeld is en je dingen veelal zelf moet uitzoeken.

Ervaren sociale invloed

Op het gebied van sociale invloed werd voorafgaand aan het onderzoek verwacht dat jongeren sociale steun zouden vinden in jonge leiders en volwassen bondgenoten (Checkoway, 2011). Ook zouden jongeren een positief perspectief op hun impact en transitie naar volwassenheid kunnen ontwikkelen door het hebben van relevante rolmodellen (MacCallum & Beltman, 2002). Daarnaast werd verwacht dat pro-sociaal gedrag versterkt zou worden wanneer jongeren zich omgeven met leeftijdsgenoten, rolmodellen, die pro-sociaal gedrag laten zien (Choukas-Bradley, et al., 2015). Tot slot zouden jongeren in de toekomst sneller positief gedrag tonen wanneer positief gedrag in het verleden waardering en erkenning kreeg (Wapenaar, 2023). Echter laten de resultaten zien dat participanten sociale steun vinden in familie en vrienden, mensen die dicht bij hen staan. Deze resultaten benadrukken de belangrijke rol die een gemeenschap heeft in de positieve ontwikkeling van jongeren (Small

& Memmo, 2004). Enkel jongeren voor wie de tussenpositie-identiteit nog vrij nieuw was vonden rolmodellen in lotgenoten. Wel waren de participanten gemotiveerd om zelf als rolmodel op te treden, vanuit eigen positieve ervaringen of juist door het gemis van een rolmodel.

Eigen effectiviteit en vaardigheden

Op het gebied van eigen effectiviteit werd verwacht dat de transfercapaciteiten van jongeren invloed zouden hebben op het bijdragen in een nieuwe context (Sebri et al., 2020). Dit is niet uit de resultaten gebleken. Het is mogelijk dat de participanten zichzelf onbewust de transfer van vaardigheden al aangeleerd hebben. Transfer van vaardigheden gaat namelijk om het kunnen interpreteren van nieuwe leercontexten op een manier waarin je connecties kan maken met wat je al weet (Jackson et al., 2019), iets wat jongeren in een tussenpositie steeds moeten doen omdat zij zich in verschillende contexten begeven. Verder werd verwacht dat jongeren de eigen vaardigheden zouden onderschatten en gevraagde vaardigheden zouden overschatten (Willard & Maddon, 2016). De resultaten bevestigen deze verwachting ten dele. De jongeren onderschatten de eigen vaardigheden en overschatten de gevraagde vaardigheid niet. Ze schatten juist de vaardigheden van jongeren in tussenposities als groep, in vergelijking met hun eigen vaardigheden, hoger in. Dit laat zien dat zij wel de kracht inzien van de tussenpositie-ervaring maar dit niet op zichzelf betrekken.

Op het gebied van vaardigheden werd uit eerder onderzoek verwacht dat jongeren in tussenposities holistisch naar problemen kunnen kijken (Keating, 2006). De resultaten bevestigen dit. De jongeren kunnen verschillende werelden begrijpen en aan anderen daar iets over leren. Een verklaring daarvoor is de eigenschap van personen in tussenposities die zich niet exclusief aan één perspectief (kunnen) binden (Anzaldúa, 2002), waardoor ze de wereld door verschillende brillen tegelijkertijd zien. Daarnaast geven de resultaten nieuwe inzichten in de vaardigheden van jongeren in tussenposities. Ze kunnen verschillende werelden verbinden en steun creëren. Ook hebben ze aanpassingsvermogen ontwikkeld doordat ze tussen verschillende werelden navigeren, waarbij zij er steeds voor zorgen dat ze in de verschillende werelden passen.

De verwachting dat deze jongeren transformatie kunnen aanwakkeren (Anzaldúa, 2002) wordt niet bevestigd. Dit kan mogelijk verklaard worden door de nuchtere Nederlandse context waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden. Daarin wordt verwacht dat je met de stroom mee zwemt in plaats van er tegenin.

Randvoorwaarden

Vanuit eerder onderzoek waren er verschillende factoren waarvan werd verwacht dat deze als randvoorwaarden zouden dienen voor het participeren van jongeren, zoals participerende ouders (Fletcher, Elder & Mekos, 2000) en het centraal stellen van sociaal leren (Head, 2011). De resultaten bevestigden deze verwachtingen niet, wat verklaard zou kunnen worden door de levensfase van de participanten wat zich typeert door de ontwikkeling naar meer autonomie en onafhankelijkheid (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.b). In het proces naar onafhankelijkheid speelt de afscheiding van ouders op emotionele, fysieke en cognitieve gebieden namelijk een belangrijke rol (Fleming, 2005).

Daarnaast werd er verwacht dat constructieve tijdsbesteding, sociale binding en kansen voor betrokkenheid versterkend zouden werken bij participatie van jongeren (Nederlands Jeugdinstituut z.d.c). Resultaten bevestigden niet het belang van constructieve tijdsbesteding, wat verklaard zou kunnen worden door het verlangen van de jongeren om vanuit eigen doelen en behoeftes te participeren. Dit betekent dat ze impliciet het nut al inzien van de bijdrage die ze doen. Wel werd er bevestiging gevonden voor de versterkende factoren sociale binding en kansen voor betrokkenheid. De sociale binding was terug te vinden in het uitgesproken verlangen naar een wederkerige relatie met de directe omgeving. Daarnaast ondervonden jongeren kansen voor betrokkenheid op het moment dat de omgeving een positieve houding naar hen aanneemt door geduld te hebben met de jongeren en ze vertrouwen te geven.

Een nieuwe randvoorwaarde die in het huidig onderzoek naar voren komt is het verlangen naar sturing. Deze sturing is nodig om beter zicht te krijgen op eigen kwaliteiten en te leren hoe deze ingezet kunnen worden. Dit is te verklaren door het proces van identiteitsvorming waarin deze jongeren verkeren, waar ze zoeken naar wie ze zijn en welke plek ze in mogen nemen.

Limitaties

Ondanks de nauwkeurige uitvoering van het huidige onderzoek kent het ontwerp beperkingen. Om te beginnen is het een kleinschalig onderzoek met de deelname van tien participanten. Dit is bij de rijke data die kwalitatief onderzoek creëert niet altijd een probleem, mits saturatie bereikt wordt (Boeije & Bleijenberg, 2019). De vergroting van de hoeveelheid participanten zou kunnen leiden tot hogere saturatie, betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek. Ten tweede zijn participanten geworven in het netwerk van de Bibliotheek van Tussenverhalen en de onderzoeker. Hierdoor krijgt men een voorsortering van participanten, wat voor selectiebias kan zorgen (Hernán et al., 2004). Ook creëert dit de mogelijkheid dat

men enkel participanten spreekt die al gemotiveerd zijn om te participeren in de samenleving, wat de resultaten van het onderzoek beïnvloedt. Ten derde was de variatie in type tussenposities lager dan het vooropgestelde doel. Hierdoor zijn de resultaten voornamelijk toepasbaar op jongeren in vergelijkbare tussenposities. Toekomstig onderzoek zou zich enerzijds dus kunnen richten op een grootschaliger onderzoek waarbij de verschillende tussenposities beter gerepresenteerd zijn. Dit kan bereikt worden door voorafgaand onderzoek uit te voeren wat het creëren van tussenpositie-categorieën als doelstelling heeft. Daarnaast zou toekomstig onderzoek zich juist ook kunnen focussen op één van de subgroepen binnen de doelgroep jongeren in tussenposities om inzicht te krijgen in de nuances tussen de verschillende tussenposities. Het perspectief van kinderen in tussenposities zou eveneens onderzocht kunnen worden, om hier een preventieve ondersteuning voor te ontwikkelen aan de hand van de werkzame elementen.

Implicaties

Uit het huidige onderzoek komen drie inzichten naar voren die de ondersteuning bij participatie in de samenleving beter laten aansluiten bij de wensen en behoeften voor jongeren in tussenposities.

Focus op inner circle

Om te beginnen is het belangrijk om scherp te hebben dat jongeren in tussenposities de meeste steun halen uit familie en vrienden, de mensen die het dichtst bij hen staan. Organisaties zouden jongeren hierin kunnen ondersteunen door zich te richten op het verdiepen van de nabije relaties. Eerder onderzoek op dit gebied heeft uitgewezen dat het aannemen van een faciliterende rol in de ontmoetingen tussen jongeren hier positief aan bijdraagt (Carter et al., 2013). Ook kunnen expliciete ontmoetingen gefaciliteerd worden voor lotgenoten om ervaringen uit te kunnen wisselen en elkaar steun te kunnen bieden. Door heel het land zijn er verschillende lotgenoteninitiatieven die zich richten op groepen die vallen onder de paraplu-term tussenpositie. Door de overeenkomende ervaringen zou het goed zijn om juist lotgenotencontact te creëren over de gehele breedte van de groep tussenpositie-jongeren op plaatselijk niveau. Daarmee worden in het contact verbindingen gelegd tussen verschillende werelden en mogelijkheden gecreëerd om te investeren in nabije relaties, waar jongeren naar verlangen. Deze ontmoetingen kunnen verschillende vormen aannemen, zoals één-op-één-ontmoetingen in een mentorprogramma. Daarbij kunnen jongeren met een nieuwe tussenpositie-identiteit begeleid worden door een jongere die zich deze identiteit al meer eigen heeft gemaakt. Dit sluit voor de mentor aan bij de behoefte om een ander te kunnen helpen.

Talentontwikkeling

Jongeren in tussenposities verlangen ernaar om te participeren vanuit eigen doelen en behoeftes. Organisaties kunnen dit realiseren door enerzijds praktische zaken te faciliteren voor deze jongeren zodat zij op eigen wijze kunnen participeren. Anderzijds kunnen organisaties jongeren coachen in het helder krijgen van eigen doelen en behoeftes. Dit sluit aan bij de behoefte van jongeren in tussenposities om sturing te krijgen bij het verkrijgen van inzicht in eigen kwaliteiten en de bijdrage die daarmee geleverd kan worden. Volgens jongeren zijn scholen de plek waar meer aandacht moet komen voor persoonlijke ontwikkeling met een focus op het hebben van een doel of toekomstbeeld (Inspectie van het Onderwijs, 2024).

Focus op de kwaliteiten

Tot slot kunnen jongeren in tussenposities worden ingezet in de formele structuren die er bestaan voor jongerenparticipatie mits dit aansluit op hun specifieke vaardigheden. Zoek dus geen mensen voor een functie, maar creëer een functie voor mensen. Zoek bijvoorbeeld een positie waarin deze jongeren verbindingen kunnen creëren tussen verschillende werelden/perspectieven.

Conclusie

Deze resultaten in acht nemend kan er antwoord gegeven worden op de centrale onderzoeksvraag: *In hoeverre willen en kunnen jongeren in tussenposities op eigen wijze een bijdrage leveren aan hun directe leefomgeving en worden zij daartoe in de gelegenheid gesteld?* Jongeren willen op een eigen wijze een bijdrage leveren om anderen te helpen en hun behoeften te bevredigen. Daarin ervaren zij steun van familie en vrienden, en creëren zij dit om zichzelf heen. Ze dragen iets zwaars met zich mee in de tussenpositie-ervaring, maar dit maakt hen sterk in vaardigheden. Zo kunnen ze op eigen wijze een bijdrage leveren door de kennis die zij hebben van verschillende werelden. Zij willen hier anderen over leren en de werelden aan elkaar verbinden door middel van hun aanpassingsvermogen. Jongeren worden in de gelegenheid gesteld tot die bijdrage wanneer zij zich kunnen verbinden aan de omgeving en deze een positieve houding tegenover hen heeft. Daarnaast verlangen ze naar sturing van de omgeving om eigen kwaliteiten en posities inzichtelijk te maken.

Ondanks de kleinschaligheid van het onderzoek heeft het belangrijke verhalen aan het licht gebracht. Door het centraal stellen van het jongerenperspectief, krijgen jongeren een podium om hun ervaringen en behoeftes bekend te maken. Eveneens gaven respondenten na het interview terug hoe belangrijk het voor hen is om vanuit een positief perspectief benaderd te worden. Deelname aan het interview leverde hen daarmee persoonlijk al winst op.

Literatuur

- Abdallah, S.E., & Kaulingfreks, F. (2021). Breekijzers en botte bijlen: Culturele expressie in het jongerenwerk, op hún voorwaarden. In R. de Brabander, F. Kaulingfreks, & M. Ham (Red.), *Sociaal weerwerk: Maatschappelijke betrokkenheid in zorg en welzijn* (blz. 151-171). Van Genneep.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (2000). Attitudes and the attitude-behavior relation: Reasoned and automatic processes. *European Review of Social Psychology*, *11*(1), 1-33.
<https://doi.org/10.1080/147927779943000116>.
- Ajzen, I. (2001). Nature and operation of attitudes. *Annual Review of Psychology*, *52*(1), 27-58. <https://doi.org/10.1145/annurev.psych.52.1.27>.
- Anaby, D., Law, M., Teplicky, R., & Turner, L. (2015). Focusing on the environment to improve youth participation: Experiences and perspective of occupational therapists. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *12*(10), 13388-13398. <https://doi.org/10.3390/ijerph121013388>.
- Anzaldúa, G.E. (2002). (Un)natural bridges, (un)safe spaces. In G.E. Anzaldúa, & A. Keating (Eds.), *This bridge we call home, radical visions for transformation* (pp. 1-5). Routledge.
- Aronowitz, T. (2005). The role of “envisioning the future” in the development of resilience among at-risk youth. *Public Health Nursing*, *22*(3), 200-208.
<https://doi.org/10.1111/j.0737-1209.2005.220303.x>.
- Boeije, H., & Bleijenbergh, I. (2019). *Analyseren in kwalitatief onderzoek* (3^e editie). Boom.
- Borden, L.M., Perkins, D.F., Villarruel, F.A., Carleton-Hug, A, Stone, M.R., & Keith, J.G. (2006). Challenges and opportunities to Latino youth development. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, *28*(2), 187-208. <https://doi.org/10.1177/0739986306286711>
- Brumley, L.D., Jaffee, S.R., & Brumley, B.P. (2016). Pathways from childhood adversity to problem behaviors in young adulthood: The mediating role of adolescents’ future expectations. *Journal of Youth and Adolescence*, *46*, 1-14.
<https://doi.org/10.1007/s10964-016-0597-9>
- Carter, E.W., Asmus, J., & Moss, C.K. (2013). Fostering friendships: Supporting relationships among youth with and without developmental disabilities. *The Prevention Researcher*, *20*(2), 14-17.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2020, 7 juli). *Verkenning bevolking 2050: meer inwoners met een migratieachtergrond*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl->

- nl/nieuws/2020/28/verkenning-bevolking-2050-meer-inwoners-met-een-migratieachtergrond
- Checkoway, B. (2011). What is youth participation? *Children and Youth Services Review*, 33(2), 340-345. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2010.09.017>
- Choukas- Bradley, S., Giletta, M., Cohen, G.L., & Prinstein, M.J. (2015). Peer influence, peer status and prosocial behavior: An experimental investigation of peer socialization of adolescents' intentions to volunteer. *Journal of Youth and Adolescence*, 44, 2197-2210. <https://doi.org/10.1007/s10964-015-0373-2>
- Cushing, D.F. (2014). Promoting youth participation in communities through youth master planning. *Community Development*, 46(1), 43-55. <https://doi.org/10.1080/15575330.2014.975139>
- Dawes, G.D. (2011). The challenges of reintegrating Indigenous youth after their release from detention. *Journal of Youth Studies*, 14(6), 693-707. <https://doi.org/10.1080/13676261.2011.580338>
- De Vries, H., Dijkstra, M., & Kuhlman, P. (1988). Self-efficacy: The third factor besides attitude and subjective norm as a predictor of behavioral intentions. *Health Education Research*, 3, 273-282. <https://doi.org/10.1093/her/3.3.273>
- De Winter, M. (2024). *Medemenselijk opvoeden. Samenlevingspedagogiek voor een hoopvolle en daadkrachtige generatie*. SWP.
- Eccles, J.S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. *Annual Review of Psychology*, 53, 109-132. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135153>
- Fleming, M. (2005). Adolescent autonomy: Desire, achievement and disobeying parents between early and late adolescence. *Australian Journal of Education and Developmental Psychology*, 5, 1-16.
- Fletcher, A.C., Elder, G.H., Jr., & Mekos, D. (2000). Parental influences on adolescent involvement in community activities. *Journal of Research on Adolescence*, 10, 29-48. https://doi.org/10.1207/SJRA1001_2
- Ginwright, S., Cammarota, J. (2007). Youth activism in the urban community: Learning civic praxis within community organizations. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 20(6), 693-710. <https://doi.org/10.1090/09518390791630833>
- Giroux, H. (2014) Foreword - Memory's hope: In the shadow of Paulo Freire's presence – In P. Freire, A. M. Araújo Freire, and W. Ferreira de Oliveira (Eds), *Pedagogy of solidarity* (pp.7-12). Routledge.

- Hart, R.A. (1992). *Children's participation: From tokenism to citizenship*. Geraadpleegd van https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf
- Head, B.W. (2011). Why not ask them? Mapping and promoting youth participation. *Children and Youth Services Review*, 33(4), 541-547.
<https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2010.05.015>.
- Hernán, M.A., Hernández-Díaz- S., & Robins, J.M. (2004). A structural approach to selection bias. *Epidemiology*, 15(5), 615-625.
<https://doi.org/10.1097.01.ede.0000135174.63482.43>.
- Hobs, A. (2012). *Young people as active citizens: Placing youth participation structures in the republic of Ireland under critical scrutiny* [PhD dissertation, National University of Ireland]. National University of Ireland. Mural.
https://mural.maynoothuniversity.ie/3914/1/AHobbs,_PhD_thesis.pdf
- Inholland. (2022, 13 mei). *Twee ton voor onderzoek over kracht van jongeren in tussenposities*. Geraadpleegd van <https://www.inholland.nl/nieuws/2-ton-voor-onderzoek-over-kracht-van-jongeren-in-tussenposities/#:~:text=Opgroeien%20tussen%20verschillende%20leefwerelden&text=Doodzonde%2C%20vinden%20de%20onderzoekers%20van,die%20steeds%20meer%20divers%20wordt>.
- Inspectie van het Onderwijs. (2024, 17 april). *Rapport staat van het onderwijs 2024*. Geraadpleegd van <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2024/04/17/rapport-de-staat-van-het-onderwijs-2024>
- Inspectie van het Onderwijs. (z.d.). *Burgerschap*. Geraadpleegd van <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/burgerschap>
- Jackson, D., Fleming, J., & Rowe, A. (2019). Enabling the transfer of skills and knowledge across classroom and work contexts. *Vocations and Learning*, 12, 459-478.
<https://doi.org/10.1007/s12186-019-09224-1>
- Jennings, L.B., Parra-Medina, D. M., Hilfinger-Messias, D.K., & McLoughlin, K. (2006). Toward a critical social theory of youth empowerment. *Journal of Community Practice*, 14, 31-55. https://doi.org/10.1300/J125v14n01_03
- Kaulingfreks, F.N.A. (2016). Senseless violence or unruly politics? The uncivil revolt of young rioters. *Krisis: Journal for Contemporary Philosophy*, 1, 4-20. Geraadpleegd van <https://archive.krisis.eu/senseless-violence-or-unruly-politics-the-uncivil-revolt-of-young-rioters/>

- Keating, A. (2006). From borderlands and new mestizas to nepantlas and nepantleras. *Human architecture: Journal of the Sociology of Self-knowledge*, 4, 5-16.
- Keating, L.M., Tomishima, M.A., Foster, S., & Alessandri, M. (2002). The effects of mentoring program on at-risk youth. *Adolescence*, 37, 717-734.
- Kelly, P. (2000). The dangerousness of youth-at-risk: The possibilities of surveillance and intervention in uncertain times. *Journal of Adolescence*, 23, 463-476.
<https://doi.org/10.1006/jado.2000.0331>
- La Barbera, F., & Ajzen, I. (2020). Control interactions in the theory of planned behavior: Rethinking the role of subjective norm. *Europe's Journal of Psychology*, 16(3), 401-417.
<https://doi.org/10.5964/ejop.v16i3.2056>.
- McCallum, J., & Beltman, S. (2002). *Role models for young people: What makes an effective role model program*. A report to the National Youth Affairs Research Scheme, Australian Clearinghouse for Youth Studies, Hobart. Geraadpleegd van
<https://researchportal.murdoch.edu.au/esploro/outputs/report/Role-models-for-young-people-What/991005542451007891>
- Nederlands Jeugdinstituut.(z.d.a). *Waarom jeugdparticipatie?* Geraadpleegd van
<https://www.nji.nl/jeugdparticipatie/waarom-jeugdparticipatie>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.b). *Waar lopen jongeren tussen 16 en 27 jaar tegenaan?* Geraadpleegd van <https://www.nji.nl/van-jeugd-naar-volwassenheid/waar-lopen-jongeren-tussen-16-en-27-jaar-tegenaan>
- Nederlands Jeugdinstituut (z.d.c). *Positieve ontwikkeling van jeugd*. Geraadpleegd van
<https://www.nji.nl/pedagogische-basis/positieve-ontwikkeling>
- Newcomb, M.E., Hill, R., Buehler, K., Ryan, D.T., Whitton, S.W., & Mustanski, B. (2020). High burden of mental health problems, substance use, violence, and related psychosocial factors in transgender, non-binary, and gender diverse youth and young adults. *Archives of Sexual Behavior*, 49, 645-659. <https://doi.org/10.1007/s10508-019-01533-9>
- Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55,68-78.
<https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Schonert-Reichl, K.A. (2000). *Children and youth at risk: Some conceptual considerations*. Paper presented at the North Pan-Canadian Education Research Agenda Symposium, Ottawa, Ontario, Canada. Geraadpleegd van
<https://www.researchgate.net/profile/Kimberly-Schonert->

- Reichl/publication/237308266_Children_and_Youth_at_Risk_Some_Conceptual_Considerations/links/00b7d526f0df311b49000000/Children-and-Youth-at-Risk-Some-Conceptual-Considerations.pdf
- Sebri, V., Savioni, L., Triberti, S., Surosini, I., Mazzocco, K., & Pravettoni, G. (2020). Do you transfer your skills? From sports to health management in cancer patients. *Frontiers Psychology, 11*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00546>
- Stichting Leerplanontwikkeling. (2006, maart). *Een basis voor burgerschap. Een inhoudelijke verkenning voor het funderend onderwijs*. Geraadpleegd van <https://slo.nl/publish/pages/2846/een-basis-voor-burgerschap.pdf>
- Smaling, A. (2009). Generaliseerbaarheid in kwalitatief onderzoek. *KWALON, 14*(3), 5-12. <https://doi.org/10.5117/2009.014.003.002>
- Small, S., & Memmo, M. (2004). Contemporary models of youth development and problem prevention. Toward an integration of terms, concepts and models. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies, 53*(1), 3-11. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2004.00002.x>
- Smit, R. (2012). Towards a clearer understanding of student disadvantage in higher education: problematizing deficit thinking. *Higher Education Research & Development, 31*(3), 369-380. <https://doi.org/10.1080/07294360.2011.634383>
- Sociaal en Cultureel Planbureau. (z.d.). *Meerjarenplan 2021-2025*. Geraadpleegd van <https://www.scp.nl/over-scp/meerjarenplan>
- Swadener, B., & Lubeck, S. (Eds.). (1995). *Children and families "at promise. Deconstructing the discourse of risk*. SUNY.
- Pascarella, E.T., Pierson, C.T., Wolniak, G.C., & Terenzini, P.T. (2004). First-generation college students: Additional evidence on college experiences and outcomes. *The Journal of Higher Education, 75*(3), 249-284. <https://doi.org/10.1353/jhe.2004.0016>
- United Nations (z.d.). *Youth participation*. Geraadpleegd van <https://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-participation.pdf>
- United Nations Human Rights. (1989). *Convention on the rights of the child*. Geraadpleegd van <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
- Wapenaar, J. (2023, 28 september). Depressie bij jongeren. *Zorg + Welzijn, 29*, 57-63. <https://doi.org/10.1007/s41185-023-2041-9>

- Willard, J., & Madon, S. (2016). Understanding the connections between self-fulfilling prophecies and social problems. In S. Trusz, & P. Przemylaw Babel (Eds.), *Interpersonal and intrapersonal expectancies* (pp. 117-125). Routledge.
- Youniss, J., Bales, S., Christmas-Best, V., Diversi, M., McLaughlana, M., & Silbereisen, R. (2003). Youth civic engagement in the twenty-first century. *Journal of Research on Adolescence*, *12*(1), 121-148. <https://doi.org/10.1111/1532-7795.00027>.